

„Csak grafika?”

Alig fél évszázada, hogy a grafikai lapok nálunk is megjelentek a kiállító termekben, hogy onnan keljenek útra a jobbmódú polgárok lakásaiba. Tehát nemcsak a gyűjtők mappáiba, hanem föl a falakra és nem is csak az előszobákéra, mintegy mellékes szerepre kárhozható. Ettől fogva kezd terjedni a grafikai alkotások tisztelete s ettől fogva mérlik kevesebben röffel a művek értékét. Egyre többen ismerik fel, hogy egy ténylegi képen több artisztikum adódhat, mint akár több négyzetméternyi felületen. Noha etéren a fejlődés kétségtelen, azért a nagyméretű képek iránti mondhatni vak tisztelet az új képvásárlók még mindig elég széles rétegében tapasztalható. Sokan gondolkodnak úgy, hogyha olaj a kép, akkor már ezért is érdemesebb megvásárolni, ha mégoly nívótlan is, mint egy valóban művészi grafikát, akvarellt, rajzot vagy metszetet. „Csak grafika” – hangzik a lekicsinylő nyilatkozat, noha – mint jeleztem – az ellenkező, választékosabb ízlésű irányzat is észlelhető, amely tehát a mű *belső* értékét keresi s ezt nem a technikától teszi függővé, hogy tehát olaj-e, vagy „csak” rajz, nem is a kép méretétől. Ezt az igényesebb szemléletet azonban napjainkban is még mindig kevesen képviselik.

A változás, a grafika iránti megbecsülés fokozódása mégis letagadhatatlan s bármilyen lassú ütemű is, része van benne a társadalmi viszonyok alakulásának: eltűntek a főúri kastélyok, a nagypolgári villák emeletnyi magasságú szobái. A mai lakásba a nagyméretű képek széles kereteikkal be sem férnének vagy a szoba falát a parkettától a mennyezetig elfoglalnák.

A képzőművészeti alkotások – különösen áll ez a kortársak műveire – nemcsak reprodukciók formájában, hanem eredetiben is egyre nagyobb számban nyomulnak be a *dolgozók* lakásaiba. Így aztán minden kép, legyen az fa- vagy rézmetszet, akvarell vagy tempera, reprodukció vagy eredeti alkotás, mindenképpen valamilyenfajta ízlésről tanúskodik. Ma már elsődrendű művészi alkotások is elérhető áron vásárolhatók, s ehhez az adott gazdasági viszonyok között már nem is annyira pénz, mint inkább műízlés kívánatos. Sőt sok-sok viszonylag drága és rossz kép helyett számos esetben olcsóbban lehet hozzájutni a kisebb méretű, de valóban művészi alkotásokhoz. Ha már pár képpel benépesíthető egy-egy szoba üresen maradt falfelülete, akkor egyre inkább ízlésbeli és nem annyira anyagi kérdés, hogy ki mit tűr meg szobája falán.

A rajzok, egyéb színes grafikák (akvarell, gouache) iránti érdeklődés fokozódása kétségtelenül a műízlés emelkedésével párhuzamos. Az igazi gyűjtő nemcsak a lakása falain őriz értékes darabokat, szekrényekbe, mappákba is remek műveket gyűjt. *Radnai Béla*, a század egyik legnagyobb hazai gyűjtője, hányszor állapította meg kissé szomorúan, hogy a fiókokban őrzött akvarell és rajzgyűjteménye iránt látogatói szinte semmi érdeklődést sem mutatnak, hiába próbálja reá felhívni figyelmüket. Valósággal fájt neki, pedig csak részben volt igaza. Amit nála a falakon látni lehetett, a két világháború közötti korszak annyi lenyűgözően szép alkotása annyira kimerítette a látogatót, hogy egyszerűen nem maradt szellemi energiája a mappák hatalmas anyagának megtekintésére. De nemcsak *Radnai Béla*, minden valamennyire is képzett, jóízlésű műgyűjtő tudja, mennyi szépség halmozódhatik fel a grafikai alkotásokban. Napjainkban pedig a grafika és a gyűjtők közötti kapcsolatok a fent már jelzett társadalmi okok miatt még intimebbekké válnak.

Segítik a grafika megbecsülését az egyre gyakoribb kiállítások is. A Szépművészeti Múzeumban a holland és angol mesterek művei, a Múcsarnokban Vértés Marcel kiállítása, a modern francia rajzművészet válogatott anyagának bemutatása, a magyar képzőművészet időnkénti nagy seregszemléin felvonuló grafikai alkotások, a miskolci országos grafikai kiállítások, a fővárosi Dürer-terem bemutatói – hogy csak néhány kiemelkedő alkalomra mutassak rá – mind a közönség és a művészi grafika közötti kapcsolat elmélyülésre nyújtott lehetőséget. Fiatal művészek és meglelt korú meste-

